

PROFESSOR VELLO VOLT
(18.10.1928 – 26.10.2014)
IN MEMORIAM

Vello Volt sündis 18. oktoobril 1928. aastal Tartus. Saatuse poolt sai ta kaasa võimaluse 86 aastat oma andekust ja võimeid arendada ning teadmisi üliõpilastele jagada.

Eesti teadlane, tuntud majandusanaütik, üliõpilaste ja kolleegide poolt armastatud ning spordilembeline õppejõud Vello Volt lahkus meie seast 26. oktoobril 2014 Tallinnas.

Teadmiste põhipagasi omandas Vello Volt järgmistes haridusasutustes:

- **1936–1940** õppis ta Tartu 2. algkoolis kuni neljanda klassi lõpuni. Seejärel, 1940. aastal, sai järgmiseks kooliks Tartu 5. algkool.
- **1941–1942** järgnesid õpingud Tartu 15. algkoolis, kus algkooliaastad ka lõppesid.
- **1943–1945** jätkas ta õpinguid Tartus, Hugo Treffneri Gümnaasiumis, kuni perekonna kolimiseni Paidesse. Sealses keskkoolis jätkus õppimine veel üks aasta.
- **1946–1948** jätkusid õpingud Tallinna 2. keskkoolis. Sealt saadud lõputunnistuste järel sooritas ta sisseastumiseksamid Tallinna Polütehnilise Instituudi (TPI) majandusteaduskonna rahandusharusse.
- **1948–1952** õppis Vello Volt edukalt TPI-s, mille lõpetas kiitusega diplomiga ning talle omistati ökonomisti kvalifikatsioon.

1951. aastal alustas Vello spordiajakirjaniku tööd ajalehe Noorte Hääle juures kirjandusliku kaastöötaja ametikohal. 1954. aastal määrati ta Noorte Hääle spordiosakonna juhatajaks. Oleks võinud oodata, et seal see karjäär jätkub, kuid Vello põhiharidus ja majandushuvi viisid ta 1959. aasta 10. märtsil Tallinna Kalinini rajooni Rahandusosakonna riigitulude inspektuuri vanemökonomisti ametikohale.

1959. aasta oktoobris asus Vello Volt õppima TPI aspirantuuri (tänapäevane doktorantuur). Tema teaduslikuks juhendajaks sai professor, juriidiliste teaduste doktor Juhan Vaabel, kes oli selle aspirantuurikoha spetsiaalselt Vello Voldi jaoks organiseerinud. Väitekirja teemaks sai „Eesti NSV tööstuse käibevahendid“.

Aspirantuuriperiood kujunes Vello Voldile erakordselt töörohkeks. Sel perioodil oli tal oma vastloodud perekonna jaoks majaehitus alles pooleli. Ehitusmaterjalide hankimiseks tuli Vellol aspirantuurist saadava väikese stipendiumi kõrvale päeviti assistendina TPI statistika ja raamatupidamise kateedris lisa teenida. Õhtuti töötas ta ajakirjanikuna Õhtulehes. Dissertatsiooni kirjutamiseks jäid öötunnid.

1960. aastal toodi Tartu Riikliku Ülikooli majandusteaduskond Tartust Tallinnasse, TPI koosseisu. Tööd tuli sellega hulgaliselt juurde, kuid raha töö eest mitte piisavalt.

Tollane kateedrijuhataja Juhan Vaabel rakendas topelttööle aspirandid. Vello Voldi ülesandeks sai majandusanalüüsi lugemine üliõpilastele statistika ja raamatupidamise kateedris. Rängaks läks loengute ettevalmistamine algajale õppejõule – vähemalt neli tundi ühe loengu katmiseks. Raamatuid, isegi venekeelseid, peaaegu ei olnud. Iseloomulik, et just Vello Volt oli üks neist inimestest, kes oma edu pidi viimaseni ise välja võitlema ja võitma. **Majandusteaduste kandidaadi dissertatsiooni teemal „Eesti NSV tööstuse käibe vahendid“ kaitses Vello Volt Tartus 18. juunil 1964.** Arvukalt kogunes selle tööga ka majandusteaduslikke artikleid.

Oma järgneva teadusliku töö suunaks valis Vello Volt matemaatiliste meetodite rakendamise majanduslikus analüüsis. Tema teaduslike tööde alusel iseloomustas Tallinna Tehnikaülikooli (endine TPI) majandusteaduskonna statistika ja raamatupidamise kateedri tolleaegne juhataja akadeemik Uno Mereste Vello Volti, kui majandusprobleemide uute metodoloogiliste lähenemisviiside otsijat ning teadlast, kes oskuslikult seostas tööstusökonomikat ja statistikat, töötas süvitsi ning tulemuslikult matemaatiliste meetodite rakendamise probleemidega ettevõtete majandusliku efektiivsuse arvestamisel.

Mõned olulisemad sündmused järgnevas Vello Voldi karjääris:

1974. aastal valiti majandusteaduste kandidaat Vello Volt konkursi korras TPI statistika ja raamatupidamise kateedri dotsendi ametikohale.

1976. aastal täiendas ta oma majanduslikke teadmisi Moskva Statistika Instituudis.

1977. aastal valiti majandusteaduste kandidaat, dotsent Vello Volt konkursi korras TPI raamatupidamise kateedri juhataja-dotsendi ametikohale.

1981. aastal läbis Vello Volt täienduskursuse Moskva Rahanduse Instituudis.

1984. aastal ilmus dotsent Vello Voldi sulest õpik – “Tööstusettevõtte majandusanalüüs“. Kuni selle raamatu ilmumiseni olid kõrgkoolis õppetöös olemas vaid üksikud eestikeelsed brošüürid erinevate teemade kohta. Kindlasti segas tudengitel aine omandamist ka mitmete autorite erinev õppeaine käsitlusviis, samuti ilmnis aegumisi. Nii oli raske saada ülevaadet majandusanalüüsist kui tervikust. Uues õpikus püüdis autor neid vigu parandada, täiendades õpikut oluliselt:

- vaadeldi üle kõik vajalikud majandusanalüüsi teoreetilised ja praktilised küsimused,
- süvendati teguranalüüsi käsitlust,
- uude näo said majandusanalüüsiga seostatud tehniliste uuenduste ja töökorralduse majanduslik efekt ning majandustegurite seosanalüüs,
- toodi välja majandusanalüüsi seisukohalt olulisemate majandusnäitajate algoritmid.

Raamatu kirjutamisel püüdis autor jälgida majanduse eriainete (raamatupidamise, majandusanalüüsi ja krediidi) õppeprogramme kõrgkoolis. Suur väärtus oli arvukate näidete kasutamisel. Põhiliseks teabeallikaks oli ettevõtte aastaruanne, kuid viidatud oli ka muid informatsiooniallikaid. See tegi õpiku kasutatavaks ka praktikute käsiraamatuks. Retsensendid ja kriitikud andsid õpikule väga positiivse hinnangu ning soovitasid autoril valminud töö alusel taotleda majandusteaduste professori kutset. Selline taotlus sisaldas peale kõrgkooliõpiku kirjutamise ka viit aastat tööd professori kohusetäitja ametikohal ning esinemisi üleliidulistel teaduskonverentsidel. Segastel põhjustel TPI-s nende nõuete täitmine Vello Voldil ei õnnestunud. Tuli otsida uusi teid teemade avamise ja rakendamise kohta ning leida teisi võimalusi.

1982. aastal oli Eesti Majandusjuhtide Instituut (EMI) võrdsustatud kõrgkooliga. Vello Volt nägi selles võimalust katsetada professori nimetuse taotlemist EMIs ning kandideeris sinna professori kohusetäitja ametikohale. Instituudi direktor Nikolai Ozerov ning kateedrijuhataja Raoul Renter olid tema ületuleku ettepanekuga kahel käel nõus. Kui nõutav aeg professori kohusetäitjana täis sai, taotleti talle Moskva Kõrgemast Atestatsioonikomisjonist (VAK) professori nimetust. Vastus tuli jaatav koos nõudega Venia legendi pidamiseks mõnes tunnustatud kõrgkoolis. Selliseks kõrgkooliks määrati Leningradi Rahanduse ja Krediidu Instituut. Teemaks võttis Vello Volt Eesti Vabariigi Raamatupidamise seaduse. Tulemus: kateedrijuhatajad kiitsid toredea loengu eest, lisades et sellise õpiku eest oleks juba varem pidanud professoriks saada. Tore tunne olevat Vellol küll olnud. **Temast sai VAK-i kvalifikatsioonitunnistusega Eesti Vabariigi eluaegne professor.**

Vello Voldi poolt avaldatud teadustööde loetelu perioodidel 1962–1965 ja 1966–2003 oli igati eeskujulik ning tähelepanuväärne. Neile lisandus hulk tema poolt toimetatud trükiseid aastatel 1964 kuni 1994.¹

1991. aastal algas Eestis auditeerimine. Eesti Vabariigi taasiseseisvumisel alustati kohe haldusstruktuuride loomisega. Vello Voldi seisukoht oli, et ka majanduses tuleb luua uus kontrollorganite süsteem. Esialgu oli paljude majandusnimeste vastuseis suur, sest veel mäletati hästi selliseid Nõukogude Liidu aegseid kontrollorganeid nagu SORVO, Kontrollreviisjoni Valitsus ja Rahvakontroll. Rahandusministeeriumi suhtumine oli aga teine. Sealt tuli ettepanek ka Eestis muus maailmas juba hästi töötav audiitoritegevus korraldada. Vastava eelnõu väljatöötamisele kulutas Vello Volt palju aega. See eelnõu jõustati algul rahandusministri määrusega, hiljem järgnes sellele ka vastav seadus.

1991. aastal asutasid Vello Volt, Peeter Riit ja Andres Root esimesena Eestis audiitorfirma: “Riit-Root-Volt”. Klientidest puudust ei olnud, sest kõigil kolmel osanikul oli TPI raamatupidamise kateedri taust ning suur osa ettevõtete pearaamatupidajatest olid just seal oma majandushariduse saanud. Ikka veel kahtlevalt suhtusid kohalikku audiitorfirmasse Eestisse investeerinud välisfirmad. Huvi loodud audiitorfirma vastu hakkasid aga tundma välismaa audiitorfirmad. Peeter Riidal olid head suhted Soome audiitorfirmaga KPMG ja selle firmaga saadi renomee parandamise, aga ka kogemuste laiendamise huvides ühinemise osas kokkuleppele. Loodi firma KPMG Estonia AS. Järgnesid vajalikud stardirahad ja õpitoetused. Soome kolleegid ennustasid uue ühinenud firma paar-kolm esimest tööaastat kahjumlikeks. Tegelikult saadi kasumit juba esimesel aastal, millest samal aastal maksti tagasi soomlaste poolt antud stardirahad. Praegu on KPMG Estonia töötajate arv Eestis juba saja ringis.

Vello Voldi ettevõtmistega kaasnes aastaid ka sisukas sporditegevus. Tema eluloolisi andmeid on avaldatud Eesti Vabariigi teatmeteostes: „Eesti spordi biograafiline leksikon“ (2001) ja „Kes on kes Eesti majanduses“ (2005).

¹ Nimetatud teadustööde ja trükiste loetelu on avaldatud kogumiku – Majandusanalüüs, majandusarvestus, maksundus ja auditeerimine. Rahvusvahelise konverentsi kogumik, 6.-7.11.2008. Toimetaja: Jaan Alver. Tallinn: Tallinna Tehnikaülikool, 2008, 389 lk. – artiklis: Majandusteadlane Vello Volt – 80. (koostaja: Inga Lõokene), lk. 313-317.

Alates 1949. aastast osales ta TPI kehalise kasvatus kateedris jäähokimeeskonna loomisel ning tegeles samas edasi ka instruktori ja treenerina. Uisutamiseks oli ta alustanud süstemaatiliselt juba Tartus kuuendas klassis tolaeagse nimeka kehalise kasvatus õpetaja ja kunagise kiirusutaja Artur Kink'i käe all, kes õpetas ridamisi välja vabariigi tippu kuuluvaid sportlasi. Tegevspordlasena oli see mees olnud jalgpalli- ja jääpallimeeskonna kapten ja Eesti ringkondade meistreid jääpallis. Sealtsiis ka Vello need esimesed õiged juhised jäähokiks, aga ka jalgpalliks. Jäähoki harrastus jätkus ka Tartus Treffneri gümnaasiumis. 1947. aastal õnnestus Vello tulla Eesti meistriks kiirusutamises. Hiljem Tallinnas Albert Leichneri käe all jäähokiga tegeledes pälvis Vello 1948. aastal Eesti koolinoorte meistri tiitli ning 1949. aastal Tallinna meistri tiitli.

Suureks armastuseks oli Vellole alati olnud korvpall, kuigi ta tunnistas, et tema füüsiliselt oleks paremini jalgpallimänguks sobinud. Tõsisemad kokkupuuted korv-palliga toimusid Vello Tallinnas (1944) Harjuoru staadionil, kus treener Joann Lõssov oma noori, kes olid juba NSV Liidu noortemeistrid, treenis. Vello mäletas, et kui "Lõss" ta esimest korda mängima kutsus, siis ega ta meeskonnas teistele palju alla ei jäänud, kiiruses aga oli nii mõnestki üle. Nii sai temast korvpallur. TKSÜ (Tallinna Koolinoorte Sportliku Ühingu, mida tollal juhatas Klaus Mikko), meistrivõistlustel võitsid nad kõiki keskkooli. Rohkem tuli vaeva näha Arhitektuuri- ja Ehitustehnikumiga. Sel talvel võisteldi selle kooliga seitse korda ja võideti vaheldumisi. 1948. aasta Nõukogude Liidu noorte korvpalli meistrivõistlustel oli ta Tallinna 2. Keskkooli meeskonnas üks pronksivõitjatest. Aastast 1959 sai Vellost TPI Korvpalliklubi "Kapa" liige. Aastatel 1956-1960 kuulus ta Korvpallisektsiooni- föderatsiooni presiidiumi.

Tennisega olid aga lood sellised, et suurem osa tööst sai Vello tehtud iseseisvalt teiste tähelepaneliku jälgimise, katse ja eksituse meetodil. Treenereid, kelleni tenni-sehuvilise rahakott oleks küündinud, oli väga vähe ja vilunumad mängijad tegelesid meelsamini iseendaga. Ainus tund tennisetreeneriga tema elus tuli liitri piima eest. Esimest mängu alustas Vello naabripoisiga Tartus Toomemäe väljakutel, kus partner kohe ka punktide arvestust nõudis. Mõistagi tuli kaotus. Üle võrgu läks Vello aga hulga palle. Vello oli nobe tähelepanekutest õppima ja edaspidi ei kaotanud ta naabripoisile enam ainsatki mängu. Mängida tuli nn. "klopferiga" (see oli ainus võimalik nimetus kusagilt hangitud viletsale reketile) ja pallide "tervise" hoidmiseks liimiti neile ise kummiliimiga "uued riided selga". Raskustele vaatamata tulid siiski ka tulemused. 1943. aastal tennis meistrivõistlustel Tallinnas pälvis ta üksikmängus hõbemedali ja paarismängus (koos Ants Kuusikuga) saadi noortemeistriteks. Paraku lõppes tennis harrastus Tartus ruttu, sest Punaarmee lähenedes kaevati tennisvälja-kutest kaevikud läbi.

Palju huvitavaid mälestusi oli Vello ka ujumise, kergejõustiku ja male harrastami-sest ning võistlustest. Tasuks tuli ka hulk karikaid, mis keldrisse maeti-peideti, kuid mille varanduseotsijad okupatsiooni ajal välja kaevavad ja ära viisid. Optimistina reageeris Vello sellele nii: „Ega nad midagi väärtuslikku ei saanud – kergplekist karikad!“ Ajaloolisest seisukohast siiski kahju!

Iseloomustades Vello Volti, on tema endised üliõpilased ja kolleegid valdavalt ühi-sel arvamusel, et tegemist oli väga asjaliku, konkreetse, täpse ja targa õppejõuga. Ta hindas vaistlikult ja oskas suurepäraselt rakendada pedagoogilisi nippe õppeaine eluliseks muutmiseks seda huvitavate praktiliste näidetega sidudes. Hindamise töö eeldab lisaks

teadmistele ka suurt loomupärast südameheadust ja kannatlikku meelt. Tudengid pidasid seda algaja assistendi juures loomulikuks, kuid mõjuvalt avaldasid need iseloomujooned hiljem kateedrijuhataja töös, kes sageli kujunes piksevardaks juhtkonna ja kateedri vahel. Negatiivsete emotsioonidega teaduskonna juhtkonna koosolekutelt naasnud, sulus Vello sageli sõnatult oma kabinetti ja väljus sealt poole tunni pärast jälle naeratavana.

Nüüd meenutame Vello Volti kui toredat ja head inimest, rõõmsameelset õppejõudu ja erudeeritud majandusteadlast, spordilembelist innustajat ning samas imetleme ka tema saavutusi. Vello ise pidas oma olulisemaks saavutuseks 30-aastast õppejõudu-staazi ja lektoriks olemist paljudel kursustel. Loomulikult oli ta väga rahul ka selle-ga, et võis audiitorluse rajamisele Eesti Vabariigis kaasabi osutada.

Märts-aprill 2015

Inga Lõokene
endine pikaajaline kolleeg,
Tallinna Tehnikaülikool

PROFESSOR VELLO VOLT
(18.10.1928–26.10.2014)
IN MEMORIAM

Vello Volt wurde am 18. Oktober 1928 in Tartu geboren. Das Schicksal hat ihm ein langes Leben geschenkt, er wurde 86 Jahre alt. Er konnte seine Begabung und Fähigkeiten voll entfalten und sein Wissen den Studenten weitergeben. Seine Schulzeit (1936-1948) verbrachte er in Tartu und Tallinn. 1948-1952 studierte Vello Volt Finanzwesen an der Fakultät für Wirtschaftswissenschaften der damaligen Polytechnischen Hochschule Tallinn (heute Technische Universität Tallinn). Sein Abschluss wurde mit *cum laude* bewertet. 1959 begann er mit seiner Doktorarbeit und promovierte in Tartu am 18. Juni 1964. Als Wirtschaftswissenschaftler war für ihn charakteristisch, dass er ständig auf der Suche nach neuen methodologischen Herangehensweisen für wirtschaftliche Probleme war. Sein besonderes Augenmerk galt den Zusammenhängen zwischen Industrieökonomik und Statistik.

Im Jahre 1984 veröffentlichte Vello Volt das Lehrbuch „Wirtschaftsanalyse für Industriebetriebe“. Bis zum Erscheinen des Buches wurde die genannte Thematik anhand vereinzelter Broschüren unterrichtet, es fehlte eine einheitliche estnischsprachige Abhandlung. Die Studenten hatten die unterschiedliche Herangehensweise der Autoren und die teils überholten Inhalte als sehr störend empfunden. Es war schwierig, einen vollständigen Überblick über die Wirtschaftsanalyse zu bekommen. Vello Volt aber hat ein Lehrwerk geschaffen, wo alle theoretischen und praktischen Aspekte der Wirtschaftsanalyse behandelt wurden. Zusätzlich wurde die Faktorenanalyse einer genaueren Betrachtung unterzogen, die Methodik der verbindenden Analyse zwischen dem wirtschaftlichen Effekt von technischen Neuerungen und Arbeitsorganisation und den anderen Wirtschaftsfaktoren modernisiert, die Algorithmen wichtiger wirtschaftlichen Kennzahlen erläutert. Beim Verfassen des Buches hat der Autor Studienprogramme verschiedener Wirtschaftsfächer (Buchhaltung, Wirtschaftsanalyse, Kreditwesen) berücksichtigt. Eine große Praxisnähe macht das Lehrwerk besonders wertvoll. Dank vielen Beispielen anhand von Jahresberichten und anderen Quellen konnten Wirtschaftspraktiker es als Handbuch benutzen. Im Jahre 1982, als Vello Volt am Institut für Estnische Wirtschaftsmanager (Eesti Majandusjuhtide Instituut – EMI) tätig war, wurde er zum Professor ernannt.

1991 gründeten Vello Volt, Peeter Riit und Andres Root die Wirtschaftsprüferfirma „Riit–Root–Volt“, damit waren sie Branchenvorreiter in der wiederhergestellten Republik Estland. Alle drei waren am Lehrstuhl für Buchhaltung der Tallinner Technischen Universität tätig gewesen, dort haben auch die meisten Chefbuchhalter estnischer Unternehmen ihre Ausbildung bekommen. Das waren die Anfänge der Firma. Heute heißt sie „KPMG Estonia“ mit rund hundert beschäftigten.

Professor Vello Volt war als Wirtschaftsanalytiker sehr geschätzt und unter Studenten und Kollegen allgemein beliebt. Er starb am 26. Oktober 2014.

Inga Lõokene

PROFESSOR VELLO VOLT
(18.10.1928–26.10.2014)
IN MEMORIAM

Vello Volt was born in Tartu on 18 October 1928. The fate provided him the opportunity to develop his talents and abilities for 86 years and share his knowledge with students. He acquired his basic knowledge in the primary schools and secondary schools of Tartu and Tallinn in 1936–1948. In 1948–1952 he studied the speciality of finance in the Faculty of Economics of the Tallinn Polytechnical Institute (the current Tallinn University of Technology, TUT) and graduated with the diploma *cum laude*. In 1959, V. Volt started post-graduate studies (current doctoral studies) at the Tallinn Polytechnical University. He defended the thesis of a Candidate of Economics (PhD) on 18 June 1964 in Tartu. He has been characterised as a searcher for new methodological approaches to economic challenges and as a researcher who skilfully combined industrial economics with statistics.

In 1984, V.Volt published the textbook *Tööstusettevõtte majandusanaliis* (Business Analysis of Industrial Enterprises). Until publishing of that textbook, these subjects had been taught in institutions of higher education only on the basis of a few brochures published in Estonian. Different treatments of the same subjects by different authors, also outdated materials had been confusing for students. Thus it had been difficult to obtain a comprehensive overview of business analysis. V.Volt, however, reviewed all necessary theoretical and practical issues of business analysis; presented a more in-depth treatment of factor analysis; the economic effect of technical innovations and work procedures and the analysis of interrelations of economic factors acquired a new approach; algorithms of the main economic parameters from the aspects of business analysis were presented. The authors wrote the book according to the study programmes of subjects of economics (accounting, business analysis and credit) in institutions of higher education. The use of numerous examples was of great value. The main source of information was the annual report of an enterprise but also other sources were referred to. This made the textbook usable as a manual also for practitioners.

In 1982, the Estonian Institute of Economic Leaders (EMI) had the status of an institute of higher education and Vello Volt saw this change as an opportunity to apply for the position of a professor at EMI and applied for the post of an acting professor there. When the required period of service as an acting professor ended, the position of a professor was applied for him from the Higher Attestation Committee in Moscow. The decision was positive and V. Volt became a lifetime professor of the Republic of Estonia with the qualification certificate from the Higher Attestation Committee.

In 1991, Vello Volt, Peeter Riit and Andres Root established Riit–Root–Volt, the first audit office in the Republic of Estonia. All three had the background of the Chair of Accounting of the Tallinn Polytechnical Institute and also a large number of chief accountants of Estonian enterprises had acquired their education in economics there. It became a basis for the new company. The current name of the audit office is KPMG Estonia and it has approximately a hundred employees in Estonia.

Professor Vello Volt as an esteemed business analyst and academic loved by his students and colleagues passed away on 26 October 2014.

Inga Lõokene